

علوم و فنون ادبی ۱

۱- کدام موارد، از ویژگی‌های «فکری» سبک خراسانی محسوب می‌شود؟

- الف) حاکم بودن روح حماسه بر ادبیات این دوره
ب) واقع‌گرا بودن شعر، محسوس و عینی بودن آن و سادگی توصیفات
پ) بهره گرفتن از تشبیهات حسی در توصیف پدیده‌ها
ت) رشد قالب غزل در اواخر این دوره

۱ الف - ب ۲ الف - ت ۳ ب - ت ۴ ب - پ

۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات همه موارد کاملاً درست است، به جز:

- ۱) سبک خراسانی برحسب زمان، به سه سبک فرعی سامانی، غزنوی و سلجوقی تقسیم می‌شود که ویژگی‌های مشترکی دارند.
۲) سبک دوره غزنوی را باید «بینابین» نام نهاد، زیرا ویژگی‌های سبک عراقی نیز در آن به چشم می‌خورد.
۳) نخستین آثار نظم زبان فارسی بعد از اسلام، ابتدا در سیستان و سپس در خراسان کنونی و افغانستان و تاجیکستان، ماوراءالنهر و ترکستان پدید آمد.
۴) به علت آن که اوج سبک خراسانی در زمان سامانیان بوده است آن را «سبک سامانی» هم نامیده‌اند.

۳- متن زیر برگزیده‌ای از کدام اثر ادبی و مربوط به کدام دوره است؟

«برهه گفت: که در یغا که من نشانی بر پیشانی عبدالمطلب دیده بودم که اگر او از بهر خانه حاجت خواستی من حالی حاجت او بر آوردمی و روا گردانیدمی.»

- ۱) قابوس‌نامه - دوره غزنوی
۲) ترجمه تفسیر طبری - دوره سامانی
۳) کیمیای سعادت - دوره سلجوقی
۴) کشف‌المحجوب - دوره غزنوی

۴- سراینده کدام بیت «غلط» معرفی شده است؟

- ۱) بر سر آنم که گر ز دست برآید / دست به کاری زخم که غصه سرآید (سعدی)
۲) با من بگو تا کیستی، مهربی بگو، ماهی بگو / خوابی خیالی چیستی، اشکی بگو آهی بگو (اوستا)
۳) اگر کاری کنی مزدی ستانی / چو بیکاری، یقین بی‌مزد مانی (ناصر خسرو)
۴) آینه از نقش تو بنمود راست / خودشکن، آینه شکستن خطاست (نظامی)

۵- کدام آثار «همگی» از نمونه‌های نثر دوره «غزنوی و سلجوقی» است؟

- ۱) تاریخ بیهقی - کیمیای سعادت - گلستان سعدی
۲) قابوس‌نامه - سفرنامه ناصر خسرو - هزار و یک شب
۳) کشف‌المحجوب - کیمیای سعادت - تاریخ بلعمی
۴) سیاست‌نامه - سفرنامه ناصر خسرو - تاریخ بیهقی

۶- همه موارد از ویژگی‌های «ادبی» متن زیر است؛ به جز:

«همه کس را عقل خود به کمال نماید و فرزند خود به جمال. مُلک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک ضایع.»

- ۱) سجع متوازی - تکرار ۲) سجع متوازن - واج‌آرایی ۳) سجع مطرف - تضاد ۴) سجع متوازی - مجاز

۷- کدام گزینه از ویژگی‌های نثر دوره «سامانی» نیست؟

- ۱) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی
۲) حذف افعال به قرینه
۳) بهره‌گیری کم‌تر از لغات عربی
۴) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

۸- کدام بیت مسجع نیست؟

- ۱) ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون / نیکی به جای باران فرصت شمار یارا
۲) چرخ گرد از هستی من گر برآرد گو برآر / دور بادا دور از دامن نامم گرد ننگ
۳) من ز سلام گرم او آب شدم ز شرم او / وز سخنان نرم او آب شونم سنگ‌ها
۴) ای مکارم تو شده در جهان خیر / افکنده از سیاست تو آسمان سپر

۹- در کدام گزینه ارزش موسیقایی «سجع» از همه بیشتر است؟

- ۱) درویش را شنیدم که به غاری در نشسته بود و در به روی جهانیان بسته
۲) هر که دشمنی کوچک را حقیر می‌شمارد، بدان ماند که آتش اندک مهمل می‌گذارد
۳) مصلحت آن دیدم که در نشیمن عزت نشینم و دامن از صحبت فراهم چینم
۴) اوست که ابر تیره بر سر گلزار آورد و اوست که غنچه در دامن خاک تیره پیرورد

۱۰- علامت هجایی کدام مصراع در مقابل آن «غلط» آمده است؟

- ۱) هر دم از این باغ ببری می‌رسد (-UU/-UU/-U)
۲) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی (U/--U/--U/--U)
۳) هر چه بر نفس خویش نپسندی (-U/--U/--U)
۴) بُرو شیر درنده باش ای دغل (U/--U/--U/--U)

۱۱- با توجه به عروض و قافیه کدام گزینه «غلط» است؟ «طاعت آن نیست که بر خاک نهی، پیشانی / صدق پیش آر که اخلاص به پیشانی نیست»

- ۱) در خط عروضی بیت، همزه آغاز هجا - در دو جا - با حذف، تلفظ می‌شود.
۲) در مصراع اول دو هجای کشیده وجود دارد.
۳) در مصراع دوم چهار مصوت کوتاه دیده می‌شود.
۴) علامات هجایی بیت (UU/--UU/--UU/--UU) است.

۱۲- تقطیع هجایی بیت روبه‌رو در کدام گزینه آمده است؟ «یار مرا غار مرا عشق جگر خوار مرا / یار تویی غار تویی خواجه نگه دار مرا»

- ۱) UU--UU--UU--UU--U ۲) U--UU--UU--UU--U
۳) UU--UU--UU--UU--U ۴) UU--UU--UU--UU--U

۱۳- مفهوم کدام بیت با بیت روبه‌رو، یکسان است؟ «این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع»

- ۱) کاش چون شمع همه سر شود اعضای کلیم / تا سراسر به ره عشق تو بر باد رود
- ۲) وصل جانان قسمت اهل هوس شد ای دریغ / گل نصیب دست گلچین است گویی نیست هست
- ۳) تا گشودم دیده روشن در این ظلمت‌سرا / خرج اشک و آه شد جسم نزارم همچو شمع
- ۴) قسمت ما چون کمان از سهم خود خمیازه‌ای است / هر چه داریم از برای دیگران داریم ما

۱۴- ویژگی‌های فکری عبارت زیر در کدام گزینه نادرست است؟

- «صیاد، بی‌روزی ماهی در دجله نگیرد و ماهی بی‌اجل در خشک نمیرد دو چیز مُحال عقل است؛ خوردن بیش از رزق مقسوم و مردن پیش از وقت معلوم»
- ۱) خداوند رزاق است و به موجودات روزی می‌دهد.
 - ۲) زمان مرگ موجودات به دست خداوند است و بس.
 - ۳) اندیشیدن به زمان مرگ و تولد، باطل و بیهوده است.
 - ۴) خداوند به بندگان پر تلاش روزی فراوان عطا می‌کند.

۱۵- مفهوم مقابل کدام گزینه، نادرست است؟

- ۱) ای خواجه، رسیده است بلندیت به جایی / کز اهل سماوات به گوش تو رسد صوت. (متعالی شدن)
- ۲) ارادت بی‌چون، یکی را از تخت شاهی فرود آرد و دیگری را در شکم ماهی نکو دارد. (اراده مطلق ازلی)
- ۳) محبت را غایت نیست؛ از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست. (قدردانی از معشوق)
- ۴) بزرگان گفته‌اند: دولت، نه به کوشیدن است؛ چاره کم جوشیدن است. (توکل به خداوند)